

TELEPÜLÉS-KÖZÖSSÉG-FEJLESZTÉS

Település-közösség-fejlesztés címmel szervezett találkozót és tanácskozást 1995. március 27-28-án a Közösségszolgálat Alapítvány és a Magyar Művelődési Intézet Közösségfejlesztési Osztálya. A tanácskozás célja az volt, hogy fórumot teremtsen önkormányzati képviselők, polgármesterek, helyi vezetők és fejlesztéssel foglalkozó szakemberek számára tapasztalataik, kezdeményezéseik bemutatására és népszerűsítésére. A szervezők kiindulópontja az volt, hogy a helyi erőkre; adottságokra és a polgári öntevékenységre építő közösségi gondolkodás döntő eleme lehet a településfejlesztési folyamatoknak.

Beke Pál, az MMI igazgatóhelyettese bevezetőjében utalt a tanácskozás előzményeire, arra az 1991-es találkozóra, melyet az akkori közművelődési pályázat kistelepülésekről érkezett eredményes pályázói számára szerveztek, és amelynek nyomán sok új fejlesztési folyamat indult meg szerte az országban. Mint akkoriban, úgy most is érvényesnek mondható az a gondolat, hogy a települések jövője elsősorban a helybeliek erején, cselekvési vágyán múlik. A fejlesztői felelősségről szólva elmondta, hogy a külső szakértők, segítők – bár nem mindentudók, ha néha annak is látszanak – hosszabb-rövidebb idő után távoznak a településről. Ezért ez a munka csak nagy tapintattal és a helybeliek akaratának tiszteletével végezhető eredményesen.

Loydl Tamás, a Belügyminisztérium Településfejlesztési Főosztályának vezetője arról szólt, hogy a korábbi évtizedek felülről irányított fejlesztési politikája helyett az *önerőre* támaszkodó, a belülről induló módszerek lehetnek csak eredményesek. A településfejlesztés társadalmi oldala a közösség, melynek kezdeményező készsége csak a belső kommunikációval, bizalommal szervezhető településfejlesztő erővé. Ajánlása szerint egy-egy településnek rendelkeznie kell olyan településfejlesztési koncepcióval, mely 10-15 évre, vagy ennél is távolabbra tekintve rögzíti a legfontosabb fejlesztési irányokat. E koncepcióra építve az önkormányzatoknak 4 évre szóló fejlesztési programokat és éves fejlesztési tervet kell készíteniük ahhoz, hogy megalapozott fejlesztési tevékenységet folytathassanak. E munkához ad segítséget a főosztály által, a Településfejlesztési füzetek legújabb számaként megjelent kiadvány, mely a hosszútávú koncepciók készítésének közösségi módszereiről szól.

Luis Caul-Futy, francia településfejlesztési szakértő nagy érdeklődéssel kísért előadása megerősítette a jelenlévőket abban, hogy a fejlesztés válságellenes stratégia kidolgozását jelenti, hogy a *csak önmagunkban bízhatunk* gondolata úgy is értelmezhető, hogy *számítsunk önmagunkra*, ismerjük meg önmagunk készségeit. Ez a gondolat azért is fontos – mondotta – mert a fejlesztés megtöri a hatalmi gondolkodást, új kishatalmakat teremt, szükségképpen decentralizál. Előadása második részében részletesen ismertetett egy kis franciaországi település útját a teljes tanácstalanságtól a ma már pezsgő gazdasági és társadalmi életig.

A településfejlesztés térségi összefüggései címmel Miklósi Endre a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium főosztályvezetője adott tájékoztatást a készülő területfejlesztési törvény szerkesztőinek főbb törekvéseiről

A második nap témáinak bevezetéseként dr. Vercseg Ilona a Magyar Művelődési Intézet főmunkatársa tartott előadást *Helyi cselekvés az új politikai rendben* címmel. Az előadás az állampolgári kezdeményezés esélyeiről, a cselekvési nehézségekről, az önkormányzati testületek útkereséséről adott képet, valamint összefoglalta a közösségfejlesztési kísérletek és a már kifejtett tevékenység legfontosabb eredményeit.

A két munkanapon közel harminc referátum hangzott el, melyek többsége egy-egy helyi folyamat, kezdeményezés bemutatására vállalkozott. A referátumokra négy téma szerint került sor.

Kistérségi összefogások és fejlesztési lehetőségek

Témavezető: Vattay Dénes a Közösségszolgálat Alapítvány munkatársa

Az Ipoly menti települések társulásának lehetőségei

Dr. Kecskeméthy Gyuláné, a Közösségszolgálat Alapítvány munkatársa – Balassagyarmat

A dörögdi medence organikus fejlesztése

Vásárhelyi Judit, a Független Ökológiai Központ vezetője Budapest

Nagyszékely és kistérsége jövője

Donát Jordánka, református lelkész, a Nagyszékely Alapítvány elnöke

Mezőgazdasági egyesülettől a szövetkezetiig

Nógrádi Zoltán Mórahalom polgármestere

Bugac-Majsai homokhátság térségfejlesztési programja

Markolt Endre, a Jászszentlászlói Jóléti Szolgálat Alapítvány igazgatója

A Felső-kiskunsági Kistérségi Szövetség alapadatai

Csőrgő Gyula - Kunszentmiklós

Térségfejlesztési konzulens-képzés

Varga Miklós tréner – Job World Hungary KFT - Budapest

Cserkút és térsége fejlesztési folyamatai

Vattay Dénes, a Közösségszolgálat Alapítvány munkatársa

Három bihari kistelepülés összefogása és a helyi értékek feltárása Kiss Lászlóné Pásztor Irma, faluházvezető, Szentpéterszeg

A fejlesztés helyi forrásai és lehetőségei

Témavezető: Groskáné Piránszki Irén – a Magyar Művelődési Intézet munkatársa

Településtervezés és revitalizáció

Siklósi József, építész

A faluszociológiától a falumarketingig

dr. Szirmai Péter, a BKE Kisvállalkozáskutató Csoport vezetője

Csenger városfejlesztési programja

Apáti György polgármester – Csernyus Lőrinc, építész

Területrendezés, falufejlesztés Veresegyházán

Pásztor Béla polgármester - Zsigmond László, építész

A kecskédi közösségfelmérés és következményei

Mészáros Zsuzsa, a Közösségszolgálat Alapítvány ösztöndíjasa és Karácsonyi Imre, a Horgász Egyesület vezetőségi tagja

Közösségfejlesztési folyamatok Komárom szőnyi városrészében – Katonáné Schnelder Mária, tanítónő – Szőny

Településfejlesztés Kazáron a hagyományörzés és a falusi turizmus alapján – Molnár Katalin polgármester
A furugyi közösségfejlesztő program
Regős Mátyás furugyi polgár
Egy kistélepülés fizikai-szellemi újjáépítése – Magyargéc
Szerémi Nándor, polgármester
Gyökérteres szennyvíztisztítás Kacorlakon
Balla Enikő szociológus – Takács László polgármester
Helyi fejlesztések Nógrád megyében
Brunda Gusztáv igazgató – Nógrád M. Közműv. Központ

A civil szervezetek szerepe és a közintézmények társadalmi működtetésének lehetőségei

Témavezető: Pósfay Péter a Közösségszolgálat Alapítvány munkatársa

A közösségi alapítvány mozgalomról
Szabon János, önkéntes közösségi munkás, CET – Budapest
Az ifjúsági önkormányzatokról
Török István Fehérgyarmat polgármestere és Beke Pál a Közösségszolgálat Alapítvány elnöke
A Faluház egyesületi működtetésének tapasztalatai Győrvaron – Varga Gézáné a Faluház Baráti Kör egyesület elnöke
Közösségi vállalkozások Angliában
Herman Imre ügyv. ig. – Job Word Hungary KFT – Bp.
Királyi szakácsok nyomában
Marosiné Béres Júlia, könyvtáros, Nagyszakácsi
A közösségi médiák és a helyi nyilvánosság
Témavezető: Péterfi Ferenc, a Magyar Művelődési Intézet munkatársa
Szombathelyi Községi Rádió
Pósfay Péter, a Közösségszolgálat Alapítvány munkatársa
Megyei egyesület a helyi nyilvánosságért – helyi lapok Csongrád megyében – Magyar Istvánné, könyvtáros, a Közösségszolgálat Alapítvány ösztöndíjasa – Mórahalom
A Civil Rádió törekvései
Péterfi Ferenc, a Magyar Művelődési Intézet munkatársa

A tanácskozás résztvevői – különböző témákban – további együttműködési készségükről is nyilatkoztak. A Közösségszolgálat Alapítvány vállalta, hogy a jelentkezők és a későbbi érdeklődők számára az év során összejöveleket, tanácskozásokat szervez. A témák és a szervezők a következők lesznek:

Luis Caul-Futy nyári szemináriuma – Beke Pál
Településtervezés és revitalizáció – dr. Kováts Flórián
Települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok – Beke Pál
Bugac-Majszai Homokhátság térségfejlesztési programjának helyszíni megtekintése – Pocsajiné Fábíán Magdolna
Ipolymenti települések együttműködésének helyszíni vizsgálata – dr. Kecskeméthy Gyuláné
Gyökérteres szennyvíztisztítás helyszíni szemléje Kacorlakon – Beke Pál
Településfejlesztési vállalkozás alapításának lehetőségei – dr. Kováts Flórián

Közösségszolgálat Alapítvány

Magyar Művelődési Intézet Közösségfejlesztési Osztálya
1011 Budapest, Corvin tér 8. T.: 201-57-28 Fax: 201-48-92

A TÁJ INDIVIDUALITÁSA **A DÖRÖGDI-MEDENCE ÉLETRAJZA ÉS JÖVŐJE** **NYÁRI ÖKOLÓGIAI VÁNDORKONFERENCIA** **1995. AUGUSZTUS 11-20.**

A táj a legtöbb ember számára finom romantikával ötvözött természeti fogalom, amelyben az ember mint a Nagy Pusztító jelenik meg. Még szóhasználatunk is ezt tükrözi: szép, mesés tájakat ismerünk, de csúnyát nem. Legfeljebb romboltat, roncsoltat, *valaki* által tönkretettet.

Tehát van mindenkiben egy érzés, egy biztosan meg nem fogalmazott gondolat, amely a tájat eredendően szépnek és harmonikusnak tartja, s melyet ettől a tulajdonságától kizárólag a barbár emberi beavatkozás képes megfosztani. A szép tájat tehát úgy tudjuk megőrizni, hogy megvédjük az embertől, azaz saját magunktól.

Ezt az érzelmi töltetet lovagolják meg napjaink egyes harsány természet- és környezetvédői, megtalálva tudatunk hézagait és félreértéseit.

A konferencia a tévutak és álfelismerések közötti keskeny ösvényen haladva keresi a választ a táj és az ember közötti ellentét (ellentét?) feloldására.

A konferencia célja, hogy a résztvevők tudatos, személyes kapcsolatot alakíthassanak ki egy tájjal. Az emberek életében korábban magától adódott ez a személyes kapcsolat. A táj az egyéni élet egyik oldalát alkotta, ezáltal a nem tudatos emberi tevékenység harmonikus szépségű tájakat hozott létre. Ma az ember gondolkodásmódjával és törekvéseivel elválasztotta magát az általa létrehozott tájtól, ami a táj elemeinek szétesését, pusztulását idézte elő. A pusztulás átélése vetette fel a táj védelmének igényét.

Ha szemügyre vesszünk egy szép tájat, vagy megvizsgáljuk kialakulásának és fejlődésének folyamatát, különböző eredményekhez jutunk. A konferencia alatt világossá kell válnia annak, hogy a táj szellemileg körülhatárolható organizmust alkot, amelynek élete mindenkor az emberek gondolkodásától és cselekedeteitől függ.

A táj a térnek az emberi tudat által átfogható része.

Alkotóelemeinek kapcsolatai nem merülnek ki időben és térben mért alá- és fölérendeltségi viszonyokban. Az egyes elemek sajátos megközelítést igényelnek, mindazonáltal jelentőségüket és valódi tartalmukat a táj egészében elfoglalt szerepük alapján nyerik el hasonlóan ahhoz, ahogy egy emberi testrészt viszonyul az egész testhez. A tájat harmonikusan fejlesztő és alakító szándékok alapja a táj individualitásának felismerése lehet.

Kiindulás: az embernek a világhoz fűződő minden kapcsolata az érzékelés és a gondolkodás viszonyán alapul, tehát ennek a viszonyoknak a megismerésére kell törekednünk ahhoz, hogy indítékainkról számot adhassunk és tetteink következményeivel felelősséggel elszámolhassunk.

Módszer: minden érzékelés egy fogalomalkotás alapja lehet. Minden fogalmunk átélt élményeink, tapasztalataink alapján érik meg. *Átélni* azt jelenti, hogy valami az ember egész élete számára jelentőségteljesé válik. Az átélés segítségével kap az észlelet először tartalmat. A táj fogalma is általa körvonalazódik, ahogyan érzékeljük és átéljük azt.